

PERSBERICHT

December 2021

Verslag aan het Vlaams Parlement

Deeltijds kunstonderwijs. Afstemming en toegankelijkheid van het aanbod

De hervorming van het deeltijds kunstonderwijs (DKO) in 2018 moest zorgen voor een betere afstemming van het onderwijsaanbod op de behoeften en voor een breder publiek. Academies kunnen nog stappen zetten om de leerbehoeften beter te capteren. Behalve voor het domein dans is de spreiding van het aanbod sinds de hervorming verbeterd, maar in sommige gemeenten blijft het moeilijk om DKO te volgen. Dat het aanbod niet volledig aansluit op de behoeften, komt volgens de academies vooral door een gebrek aan middelen voor infrastructuur, omkadering en werking. Kansarme leerlingen hebben niet dezelfde participatiekansen aan het DKO als kansrijke leerlingen. Hoewel de laatste jaren sprake is van een inhaalbeweging, blijft de kloof groot. Ook leerlingen uit het buitengewoon onderwijs en leerlingen met een (gemotiveerd) verslag uit het gewoon onderwijs nemen verhoudingsgewijs minder deel aan het DKO.

Inleiding

Ongeveer 175.000 leerlingen in Vlaanderen volgen DKO, waarvan drie vierde kinderen en jongeren. De 167 academies bieden opleidingen aan in 4 domeinen: beeldende en audiovisuele kunsten, dans, muziek en woordkunst-drama. Het niveaudecreet heeft het DKO vanaf 1 september 2018 hervormd. Er kwamen nieuwe einddoelen en het aanbod van de opleidingen werd geactualiseerd. Het Rekenhof onderzocht of het aanbod voldoende is afgestemd op de leerbehoeften en of de academies voldoende toegankelijk zijn voor kansarmen en leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Afstemming van het aanbod op de behoeften

Het Rekenhof stelde vast dat academies wel leerbehoeften capteren, maar vooral op informele wijze. Nieuwe vestigingsplaatsen worden meestal opgericht zonder grondig behoefteonderzoek. Behalve voor het domein dans is de spreiding van het aanbod de laatste jaren verbeterd. Toch is in 12% van de gemeenten nog steeds helemaal geen aanbod. 27% van de gemeenten, waaronder bijna alle centrumgemeenten, hebben een aanbod in alle domeinen. Een aantal gemeenten biedt enkel de eerste en tweede graad aan, vooral in het domein beeldende en audiovisuele kunsten. De nieuwe opleidingen waarin het niveaudecreet voorziet om beter aan te sluiten op de behoeften, kennen soms een beperkt aanbod en weinig leerlingen. Ook voor diverse verkorte of verlengde trajecten lijkt er onvoldoende vraag of aanbod. De academies stelden dat het gebrek aan (passende) infrastructuur en een tekort aan omkaderings- en werkingsmiddelen het moeilijk maken om in te spelen op de behoeften. Sommige gemeenten springen bij met infrastructuur-, omkaderings- en werkingsmiddelen.

Toegankelijkheid voor kansarmen

De Vlaamse overheid voorziet niet in structurele middelen voor de academies om een gelijkekansenbeleid te voeren, maar wel in een verminderd inschrijvingsgeld en een verplichte, billijke bijdrageregeling. Academies verschillen in de retributie (vaste bijdrage) die ze vragen aan hun leerlingen voor kopieën, verbruiksmaterialen, enz. Over alle leeftijdscategorieën heen bedraagt de jaarlijkse retributie voor inwoners

gemiddeld 11 euro en voor niet-inwoners 14 euro. Enkele academies vragen echter een veel hogere retributie. Meer dan de helft van de gemeenten voorziet in een financiële tegemoetkoming voor mensen met een bescheiden budget. Naast de retributie hebben cursisten nog bijkomende uitgaven. Die zijn het hoogst in het domein muziek door de kost van het instrument. Op één academie na hebben alle onderzochte academies een huuraanbod, maar het aanbod is niet in alle academies toereikend.

Kansarme leerlingen jonger dan 18 jaar participeren nog altijd veel minder aan het DKO dan kansrijke leerlingen (respectievelijk 10,7% en 20,4%). Bij de jongeren tussen 14 en 17 jaar zijn er nauwelijks deelnemers uit de onderwijsvorm BSO. Meer dan het krijgen van een schooltoeslag of de thuistaal bepaalt het opleidingsniveau van de moeder de participatiekansen van de leerling. Het domein dans bereikt verhoudingsgewijs het meest kansarme jongeren. Het aandeel DKO-leerlingen met verminderd inschrijvingsgeld ouder dan 24 jaar is de laatste jaren gestegen tot 12,4%. In die leeftijdscategorie zijn de domeinen woordkunst-drama en beeldende en audiovisuele kunsten de meest inclusieve domeinen.

Toegankelijkheid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Het niveaudecreet waarborgt aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften het recht op redelijke aanpassingen of op een aangepast curriculum, zonder dat het echter voorziet in bijkomende ondersteuning. De helft van de onderzochte academies wendt lestijden aan specifiek voor hun zorgwerking en een vijfde richt aparte klassen in voor leerlingen met een aangepast curriculum. Volgens de academies zijn mogelijk niet alle leerkrachten voldoende competent om les te geven aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften door het gebrek aan een goede scholing daarover en aan ondersteuning door de CLB's. Leerlingen zonder (gemotiveerd) verslag participeren verhoudingsgewijs meer aan het DKO dan leerlingen met een (gemotiveerd) verslag in het gewoon onderwijs (respectievelijk 15,3% en 11,4%). Als leerlingen met een verslag les volgen in het buitengewoon onderwijs, nemen ze nog minder deel aan het DKO (4,1%). De inclusiviteit is de laatste jaren wel verbeterd voor leerlingen uit het buitengewoon onderwijs. Beeldende en audiovisuele kunsten is het meest inclusieve domein. In absolute aantallen zitten het meest leerlingen met autisme (type 9) in het DKO.

Reactie van de minister

De minister deelde mee dat mogelijk door de coronapandemie de academies nog niet de nodige initiatieven hebben genomen om het vrij recente niveaudecreet uit te voeren. De minister gaf ook aan dat hij verschillende bevindingen zal meenemen naar de beleidsevaluatie van het decreet.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beleidsmakers en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Deeltijds kunstonderwijs* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).